

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001
Тел.: +380 44 278-37-23, факс: + 380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua
<http://www.minjust.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00015622

Рахункова палата України

вул. М. Коцюбинського, 7,
м. Київ, 01601

№ _____

На № _____

У зв'язку з резолюцією Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі С.І. Кубіва від 05 травня 2018 року №17934/1/1-18 до листа Рахункової палати України від 26 квітня 2018 року № 16-799 Міністерством юстиції розглянуто рішення Рахункової палати України від 13 березня 2018 року № 5-6 «Про результати аудиту стану виконання повноважень Міністерством юстиції щодо забезпечення контролю за справами адміністративних зборів та платежів у сфері державної реєстрації» (далі – Рішення) та повідомляється, що зазначене Рішення обговорено та прийнято Міністерством юстиції до уваги.

Мін'юст усвідомлює важливість здійснення належного контролю за станом справляння адміністративних зборів та платежів у сфері державної реєстрації та необхідність прийняття у цій частині дієвих управлінських рішень.

У зв'язку з цим повідомляємо, що Міністерством вже вживаються заходи, спрямовані на усунення недоліків, встановлених під час аудиту Рахункової палати України, та забезпечення виконання рекомендацій, вказаних у Рішенні.

Так, Міністерством юстиції як центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державної реєстрації, завершується робота над розробкою типових інформаційних карток адміністративних послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, які після затвердження будуть доведені до відома суб'єктів державної реєстрації.

Щодо необхідності розробки типових технологічних карток адміністративної послуги зазначаємо, що вимоги до підготовки технологічної картки адміністративної послуги затвердженні постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги» від 30 січня 2013 року № 44.

Так, відповідно до пункту 1 вищезазначених вимог технологічна картка адміністративної послуги, що містить інформацію про порядок надання адміністративної послуги суб'єктом надання такої послуги, *затверджується зазначеним суб'єктом для кожної адміністративної послуги, яку він надає.*

Міністерство юстиції України
21676/5540-4-18/8,6 від
31.05.2018

812/05-18/06.06.2018

15:54:27

У разі якщо суб'єктом надання адміністративної послуги є посадова особа органу виконавчої влади, іншого державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, уповноважена відповідно до закону надавати адміністративні послуги, технологічна картка затверджується органом, якому така особа підпорядковується.

З наведеного вбачається, що розробка типових технологічних карток законодавством не передбачена.

Слід зазначити, що з окремими положеннями Рішення Мін'юст не погоджувався ще на стадії підготовки проекту документа.

Це, зокрема, стосується нормативного закріплення переліку Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, а адміністратором державне підприємство «Національні інформаційні системи» (далі – ДП «НАІС»).

Зазначене питання не потребує внесення змін до законодавства з огляду на таке.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 1999 року № 1272 «Деякі питання адміністрування Державних та Єдиних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції» визначено адміністратором реєстрів, створення та забезпечення функціонування яких належить до компетенції Міністерства юстиції, державне підприємство, яке належить до сфери його управління.

Аналогічна норма відображена і в розпорядженні Кабінету Міністрів України від 05 червня 2015 року № 628-р «Деякі питання удосконалення системи ідентифікації особи і функціонування державних та єдиних реєстрів».

На виконання вказаних нормативно-правових актів Міністерством юстиції видано наказ від 25 червня 2015 року № 1059/5 «Деякі питання щодо визначення адміністратора Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції», який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 червня 2015 року за № 754/27199, яким *функції адміністратора Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, покладено на ДП «НАІС».*

Такий підхід надає ДП «НАІС» повноваження на адміністрування усіх Єдиних та Державних реєстрів системи Мін'юсту.

У пункті 3 описової частини рішення містяться помилкові висновки про те, що в процесі реформи децентралізації повноважень у сфері нерухомості та бізнесу, зокрема в період з 01 січня 2016 року до 30 квітня 2016 року, Мін'юстом не забезпечено ефективного виконання повноважень в частині безперервності процесу надання адміністративних послуг у вказаних сферах, що, на думку Рахункової палати України, мало негативні соціальні наслідки.

Однак, це твердження є безпідставним з огляду на таке.

26 листопада 2015 року Верховною Радою прийнято Закони України № 834-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та № 835-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних

осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закони).

Відповідно до положень Законів з метою децентралізації та демонополізації адміністративних сервісів у сферах державної реєстрації бізнесу та речових прав на нерухоме майно суб'єктами державної реєстрації (окрім політичних партій та інших громадських формувань) визначено виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київську та Севастопольську міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, нотаріусів, а також юридичних осіб публічного права за умови їх акредитації в установленому порядку.

З 01 січня 2016 року функції органів юстиції у зазначених сферах державної реєстрації поступово передавались на місця до моменту завершення цього процесу у визначений Законами строк – 30 квітня 2016 року.

Прикінцевими та перехідними положеннями Законів передбачалось, що територіальні органи, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку, припиняють надання послуг у вищезазначених сферах державної реєстрації на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць за рішенням Кабінету Міністрів України, прийнятим у разі забезпечення виконавчими органами міських рад міст обласного та/або республіканського Автономної Республіки Крим значення, Київською, Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями реалізації повноважень у сфері державної реєстрації, але не пізніше 30 квітня 2016 року.

25 грудня 2015 року Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України № 1395-р «Деякі питання надання адміністративних послуг у сферах державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», яким визначено послідовність дій, що необхідно було виконати виконавчим органам міських рад міст обласного значення, Київській міській, районним, районним у м. Києві державним адміністраціям задля можливості передачі їм повноважень у сфері державної реєстрації.

Враховуючи наведене, до 30 квітня 2016 року включно у сфері державної реєстрації нерухомості та бізнесу діяв «перехідний період», під час якого місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування могли приймати на себе повноваження у вказаних сферах державної реєстрації. При цьому такі рішення суб'єктами державної реєстрації приймалися *на добровільній основі та пов'язувались з їх інституційною готовністю до здійснення цих повноважень.*

Разом з тим на територіях, де місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування такі повноваження на себе не взяли, державну реєстрацію продовжували забезпечувати територіальні органи Міністерства юстиції, чим і забезпечувалась безперервність процесу надання адміністративних послуг.

При цьому ДП «НАІС» припинявся доступ органів юстиції до програмних комплексів Єдиних та Державних реєстрів на підставі розпоряджень Кабінету Міністрів про дострокове припинення повноважень територіальними органами Міністерства юстиції України.

Після 30 квітня 2016 року органи юстиції не продовжували проведення державної реєстрації, оскільки такі повноваження припинились для них відповідно до Законів. *Натомість з цього часу суб'єкти державної реєстрації зобов'язані були приступити до їх реалізації без прийняття будь-яких додаткових рішень.*

Також звертаємо увагу на те, що Міністерством юстиції було організовано передачу реєстраційних справ суб'єктам їх зберігання у повному обсязі.

Абзацом другим пункту 5 Рішення зазначено, що у додатку 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» було враховано спрямування коштів загального фонду державного бюджету на забезпечення функціонування Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, але не було обумовлено статтями цього Закону такого напрямку їх використання, що є бюджетним порушенням відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу.

Слід зауважити, що законами України про державний бюджет України на відповідний рік видатки головних розпорядників коштів (додаток 3) за загальним та спеціальним фондами зазначаються лише в розрізі таких напрямів: видатки споживання, оплата праці, комунальні видатки, видатки розвитку. Разом з тим, абзацом другим статті 10 Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» визначено, що до доходів загального фонду належать надходження, визначені частиною другою статті 29 Бюджетного кодексу України; абзацом першим статті 11 – джерелами формування спеціального фонду у частині доходів є надходження, визначені частиною третьою статті 29 Бюджетного кодексу України.

Частина друга статті 29 Бюджетного кодексу України серед іншого, до доходів загального фонду Державного бюджету України відносить:

адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (крім адміністративного збору, визначеного пунктом 36¹ частини першої статті 64 та пунктом 20⁵ частини першої статті 69 цього Кодексу);

85 відсотків плати за надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, а також 85 відсотків плати за одержання інформації з інших державних реєстрів, держателем яких є центральний орган виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики та центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сферах державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань;

плату за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної

реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг, пов'язаних з такою державною реєстрацією (крім плати, визначеної пунктом 36³ частини першої статті 64 та пунктом 20⁶ частини першої статті 69 цього Кодексу);

адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (крім адміністративного збору, визначеного пунктом 36² частини першої статті 64 та пунктом 20⁷ частини першої статті 69 цього Кодексу).

Джерелами формування спеціального фонду Державного бюджету України, відповідно до частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України в частині доходів (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 1 частини другої статті 67¹ цього Кодексу) є: 15 відсотків плати за надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також 15 відсотків плати за одержання інформації з інших державних реєстрів, держателем яких є центральний орган виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики та центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сферах державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Зважаючи на вищевикладене, бюджетне порушення відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу, зазначене в Рішенні Рахункової палати, відсутнє.

Щодо відсутності в законодавстві такого критерію як «повнота та правильність справляння адміністративних зборів і платежів» під час проведення моніторингу реєстраційних дій повідомляємо, що Порядок здійснення контролю у сфері державної реєстрації» (далі – Порядок) затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 року № 990.

Відповідно до пункту 4 Порядку моніторинг реєстраційних дій проводиться на підставі відомостей реєстрів за допомогою програмних засобів їх ведення за такими критеріями:

- 1) порушення строків, визначених Законами;
- 2) проведення реєстраційних дій в неробочий час;
- 3) відсутність у реєстрах електронних копій документів, поданих для державної реєстрації, виготовлених шляхом їх сканування;
- 4) проведення реєстраційних дій на підставі судових рішень;
- 5) скасування (видалення) записів з реєстрів;
- 6) державні реєстратори та/або суб'єкти державної реєстрації, визначені Мін'юстом.

З наведеного вбачається, що моніторинг проводиться на підставі відомостей реєстрів за допомогою програмних засобів їх ведення.

Так, програмні засоби ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань виокремлюють реєстраційні дії проведені відповідно із вказаними критеріями, приміром, такими як час

здійснення реєстраційної дії у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Однак визначення правильності/повноти стягнення адміністративного збору програмними засобами неможливе з огляду на те, що оплата проводиться не через відповідні програмні засоби.

Саме тому такий критерій, як «правильність справляння адміністративних зборів і платежів» не застосовується.

Водночас зазначаємо, що моніторинг реєстраційних дій є лише первинною ланкою контролю. У разі виявлення на підставі акта моніторингу реєстраційних дій порушень порядку державної реєстрації проводиться камеральна перевірка державних реєстраторів та/або суб'єктів державної реєстрації.

Загалом вважаємо, що у зв'язку із завершенням реформи децентралізації та припиненням з 01 травня 2016 року надання органами юстиції послуг у сферах державної реєстрації, виконання Мін'юстом функцій контролю повноти та правильності справляння адміністративного збору втратило свою актуальність.

Звертаємо увагу й на те, що згідно з положеннями частини першої статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», повноваження із зберігання реєстраційних справ у паперовій формі здійснюється виключно виконавчими органами міських рад міст обласного та/або республіканського Автономної Республіки Крим значення, Київською, Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями за місцезнаходженням відповідного майна. Аналогічні положення закріплені частиною третьою статті 29 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Слід також враховувати, що повноваження у сфері державної реєстрації передавались разом із джерелом фінансування. Так, пунктом 36¹ частини першої статті 64, пунктом 20⁵ частини першої статті 69 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) визначено, що сплата адміністративного збору за проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень здійснюється до місцевих бюджетів.

Пунктом 36³ частини першої статті 64, пунктом 20⁶ частини першої статті 69 Кодексу плата за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг, пов'язаних з такою державною реєстрацією здійснюється до місцевих бюджетів.

Пунктом 36² частини першої статті 64, пунктом 20⁷ частини першої статті 69 Кодексу передбачено, що адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань надходить до місцевих бюджетів.

Враховуючи наведене, Міністерством юстиції під час проведення правової експертизи проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 р. № 106»

головному розробнику документа внесено пропозицію щодо виключення кодів бюджетної класифікації 22010300, 22012600, 22012700, 22012900 з числа тих, контроль справляння надходжень за якими здійснюється Мін'юстом.

Натомість запропоновано внести зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 року №106 та визначити відповідальними за справляння надходжень до бюджету за кодами бюджетної класифікації 22010300, 22012600, 22012700, 22012900 місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування – у разі надання адміністративних послуг цими суб'єктами державної реєстрації, а також акредитованими суб'єктами та казначейство – у разі надання послуг у сферах державної реєстрації нотаріусами.

Зазначене, на нашу думку, сприятиме впорядкуванню діяльності органів, що забезпечують контроль за справлянням надходжень до бюджету, покращить здійснення такого контролю на практиці та забезпечить виконання Рішення в частині визначення механізмів реалізації контролю за справлянням адміністративних зборів і платежів під час здійснення нотаріусами повноважень у сферах державної реєстрації.

Водночас, зважаючи на викладене, виконання окремих рекомендацій Рахункової палати, зокрема, перегляд завдань і функцій структурних підрозділів Міністерства, що забезпечують адміністрування адміністративних зборів і платежів у сфері державної реєстрації, вважаємо передчасним. Після ухвалення Урядом відповідного рішення Мін'юст повернеться до виконання окреслених завдань та у разі необхідності забезпечить внесення до законодавства необхідних змін.

Інформуємо також, що Міністерством надано доручення ДП «НАІС» проаналізувати питання можливості справляння адміністративного збору за допомогою програмних засобів Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та внести Мін'юсту відповідні пропозиції.

Перший заступник Міністра

Наталія БЕРНАЦЬКА